

Bildande av naturreservatet Översjöåsen i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser märks ut i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *Föreskrifter*).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer härmed skötselplanen, bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Översjöåsen
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2042009
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Ca 1,5 mil öster om Särna
Huvudsaklig karaktär	Vidsträckt våtmarksområde
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Öjvasseln 19:1 (Sveaskog), Särnaby 1:7 (Naturvårdsverket, fd Särnaby 1:1), Särnaby 22:8 (privat), Särnaby S:20 (samfällt dikningsföretag)
Rättigheter	Koncessionsrätt för torvbrytning till förmån för Härjeåns Energi AB Vattendom för dikningsföretag
Lantmäteriets inmätning	W09231
Areal	Total areal: 1431 ha Landareal: 1414 ha Produktiv skogsmark: 614 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och de vidsträckta våtmarkerna samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Områdets status som en viktig fågellokal ska bibehållas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Översjöåsen utgörs dels av ett vidsträckt och i hög utsträckning opåverkat myrområde, Översjökölen, dels av gamla tallskogar med inslag av sumpgranskogar. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.

Myrområdena har i inventeringar visats vara mycket värdefulla fågellokaler. Häckningar av bland annat brushane, tretåig hackspett och smalnäbbad simsnäppa har observerats.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Delar av området är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning för att skogens brandpräglade kvalitéer ska behållas och utvecklas, samt för att restaurera partier som har lägre naturvärden i dagsläget.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas,
 - enstaka grenar och sly får röjas för att kunna se rågångsmarkeringar,
 - för sameby eller medlem i sameby är det efter samråd med Länsstyrelsen tillåtet att vidta åtgärder som förbjudits i denna punkt. Uttag av björkväd får dock ske utan samråd vid uppförande av eld i området,
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,

4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning, med följande undantag:
 - enklare konstruktion av naturmaterial får uppföras vid jaktpass,
 - uppförande av ny byggnad eller anläggning (exempelvis stängsel) för renskötelsns behov är tillåtet efter samråd med Länsstyrelsen,
5. plantera in, så eller sätta ut växter eller djur med följande undantag:
 - enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk är tillåten,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin är tillåtet med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen,
 - körning är tillåtet i samband med underhåll av renskötseanläggning, arbete med renskötsel, bevakning eller drivning av renar, samling av renar inför omedelbart förestående märkning, slakt eller flyttning samt för renskötarnas försörjning med livsmedel och andra dagligvaror i direkt samband med rensköteln.

Vidare är följande förbjudet utan Länsstyrelsens tillstånd:

7. sprida kalk.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder, anordningar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning samt igenläggning av diken inom hela reservatet. Naturvårdsbränningar får endast utföras efter samråd med berörda samebyar,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - mindre, löst liggande grenar och kvistar får insamlas i syfte att göra upp eld,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark.

3. framföra - på lägre flyghöjd än 300 meter - och landa med luftfartyg (inklusive drönare),

Slutligen är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

4. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter), med följande undantag:
 - insamling av bottenfauna får ske.
5. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till det att beslutet är fattat.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningarna i dagens utformning, utbredning och funktion.

Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för utövande av de rättigheter som följer av renbetesrätt inom området.

Förtydliganden av föreskrifter

I föreskrift A6 regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Terrängkörning får aldrig medföra att hydrologiska förhållanden eller vattenkvalitet förändras.

I föreskrift C4 förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Naturvärden

Någon mil öster om Särna, på gränsen mot Härjedalen, finns Översjön. 653 meter över havet, omgiven av ett vidsträckt myrområde, ligger denna sjö med dess ås som gett namn åt reservatet. Myrarna domineras av artfattiga kärr och mossar, med flera sänkta sjöar

som vuxit igen till sumpkärr. Området bedömdes vara den artrikaste av alla myrar som besöktes vid den stora myrfågelinventeringen i slutet på 1970-talet, med en mängd olika observerade fågelarter; däribland brushane, smalnäbbad simsnäppa, dvärgmås, sädgås, stjärtand, skedand och svarthakedopping.

På myrholmarna växer gammal tallskog och de småkulliga sluttningarna är ofta starkt utglesade på grund av kärvt klimat och återkommande skogsbränder. På vissa ställen lyckas föryngring bara i skydd av gamla tallöverståndare och lavheden däremellan är trädlös. I svackornas fuktiga lägen finns ofta trögväxta hänglavsrika gamla granbestånd. Många rödlistade arter kopplade till skoglig kontinuitet har påträffats, t.ex. varglav, gräddticka och liten sotlav.

Planeringsbakgrund

Delar av området är utpekade som riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Området är även utpekade som riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 §. Reservatet utgör renbetesmark för Idre och Ruvhten sijte samebyar.

I Älvdalens kommuns översiktsplan (antagen 2009-09-28) är området inte omnämnt. Det omfattas inte av någon detaljplan eller några områdesbestämmelser.

Två av Bergsstaten beviljade bearbetningskoncessioner för torv överlappar med reservatets norra delar i mindre utsträckning.

Ett permanent skydd av Översjöåsen medför ett bidrag till uppfyllandet av miljömålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Den pågående markanvändningen är skogsbruk.

Ärendets handläggning

De höga fågelvärdena i området har som tidigare nämnts varit kända sedan länge. I samband med den riksomfattande inventeringen av skyddsvärda statliga skogar som genomfördes 2003 lyftes Översjöåsens höga skogliga naturvärden fram. Naturvårdsverket och Sveaskog Förvaltnings AB träffade den 13 juni 2008 en överenskommelse om långsiktigt skydd av 431 särskilt värdefulla naturskogsområden på Sveaskogs marker som redovisades i inventeringen 2003, varav Översjöåsen var ett av dessa.

Överenskommelsen innebar att områdena skulle avsättas som naturreservat utan krav på ekonomisk ersättning till Sveaskog.

Utöver marken ägd av Sveaskog innefattade reservatsbildningen ett antal skiften som ägdes av Västerås stift. Dessa skiften förvärvades av Naturvårdsverket i samband med en större markaffär med stiftet. Förhandlingar kring den privatägda marken i området avslutades med att markägarna förklarade sig nöjda med att reservatet bildas på deras mark utan ersättning.

Förslag till beslut och skötselplan skickades till sakägare, myndigheter och intressenter i september 2019 för att få in synpunkter. Följande svar har inkommit:

Särna-Idre Fiskevårdsområdesförening anser i sitt svar att strand ska få nyttjas för båtuppläggning, att undantag ska införas i föreskrifterna "för enligt fiskelagen tillståndsgiven inplantering av fisk" samt för provtagning av bottenfauna. – Vad gäller båtuppläggning finns inget förbud i föreskrifterna, däremot bör markägarens medgivande inhämtas. Övriga påpekanden har tillgodosetts. Vidare anser föreningen att gäddan bör betraktas som en invasiv art i detta höjdläge varför risken för att spridning kan gynnas i samband med biotopvård mm. Ett stycke som påtalar denna risk har förts in i skötselplanen.

Dalarnas Ornitologiska Förening (DOF) har lämnat följande synpunkter:

Föreningen ser det som mycket positivt att området skyddas som naturreservat och tillstyrker generellt naturreservatsbildningen. Beslutet bör dock kompletteras med nedanstående förslag.

Generellt vill Dalarnas ornitologiska förening att fågeljakt inte ska tillåtas i våra skogsreservat. Den enkla bakgrunden till detta är att våra naturreservat inom en mycket snar framtid kommer att vara öar i ett skogslandskap som till stora delar saknar riktigt gammal skog. Det logiska är då att låta dessa öar vara både fredade reproduktionsområden och födoområden mera generellt. Det är tex inte rimligt att man under den traditionella toppjakten på tjäder under vintern ska kunna tömma reservaten på fåglarna. Det är bättre att se dem som områden som kan "försörja" omgivande hårt brukade marker med fåglar. I detta speciella fall med skydd för Översjöåsen och där motivet för reservatsbildningen är skydd av fågellivet bör åtminstone ett förbud införas för jakt på våtmarksarter.

Föreningen saknar förbud för fällfångst. Det finns exempel på att lavskrikor dödats i mårdfällor. Undantag för fångst av mink med fälla kan godtas.

När det gäller terrängkörning så noteras att föreskrifterna inte fångar upp framförandet av motordrivet fordon på snötäckt mark. Föreningen anser att en sådan föreskrift är helt nödvändig. Skälet är att det inte kan anses som rimligt att man ska kunna åka snöskoter överallt i naturreservaten. Det finns många argument som styrker detta. Föreningen vill i detta yttrande endast lyfta det som direkt berör fågellivet. Våra få reservat kommer i en mycket snar framtid vara de enda skogs- och myrområden som hyser optimala miljöer för en rad fågelarter. Att i det läget hantera den fria skoterkörningen anser förening vara mycket viktigt. På vårvintern då dagarna blir längre, skoterföret blir bättre så är också behovet störst av att dessa skogsreservat inte störs. Arter som kan vara störningskänsliga den tiden är häckningar av kungs- och havsörn och i viss mån ugglor och några andra rovfågelarter, samt spelplatser för hönsfåglar. Även en del våtmarksarter anländer förvånansvärt tidigt, medan snön fortfarande ligger djup, och de ska inte behöva störas av skoteråkande. Andra argument mot den fria skoterkörningen är slitage och behovet av tystnad.

I underlaget för beslutet saknas en diskussion om vattennivån i den en gång dikade Översjökölen. Genom den går ett stort och djupt dike från Översjön. Under senare år har bävrat dämt i diket vilket gjort att Översjökölen blivit uppdämd. Hur länge det har varit så har föreningen inte kunskap om. Om man ser på en tidig flygbild, från början av 1960-talet, ser man ingen vattenyta i det aktuella området. På aktuella flygbilder så framträder

vattenytan tydligt. Det är med största sannolikhet detta som skapat fågellivet just på Översjökölen. Med detta som kortfattad bakgrund bör det utredas innan beslut fattas hur man garanterar en högre vattennivå än den som troligen är dikningsföretagets målsättning. Föreningen bistår gärna med fler synpunkter i denna fråga.

Föreningen anser att en föreskrift bör reglera allmänhetens tillträde till den del av reservatet som är Översjökölen och mot länsgränsen. Detta för att det inte under häcknings- och ruggningsperioden ska vara möjligt att störa fågellivet. Perioden bör vara 1 maj till 30 juli. För att ge möjlighet att se fågellivet är det då också viktigt att ett mindre fågeltorn uppförs.

Föreningen vill väcka ytterligare en fråga inför det slutgiltiga beslutet. Det är att det bör övervägas att införa ett förbud att använda drönare i eller över området. Denna nya leksak bedöms bli mycket vanlig närmaste tiden och det är nödvändigt att i kommande naturreservatsbildningar reglera verksamheten. Det är uppenbart att det både stör djurlivet och besökare.

Länsstyrelsen gör följande bedömning:

- Vad gäller fågeljakt och fälljakt instämmer Länsstyrelsen i föreningens resonemang, men är bunden av de förutsättningar som reglerar avsättningen av reservaten på Sveaskogs mark inom ramen för "SNUS" (Statliga Natur- och Urskogar). Dessa stipulerar att inga restriktioner i jaktens utövande får införas.
- Även avsaknaden av restriktioner för skoterkörning är en följd av "SNUS" Här bör det ändå övervägas att införa skoterförbud, åtminstone i de mest känsliga delarna, i det fall uppföljning och tillsyn visar att upprepad störning sker.
- Beträffande vattennivåerna i Översjön instämmer Länsstyrelsen i att Översjökölens vattennivåer är av största vikt för fågellivet. Ett förslag införs därför i skötselplanen med innebörden att utreda bästa alternativ med avseende på fågellivet samt förutsättningarna att realisera detta utifrån befintlig vattendom.
- Vad gäller DOF:s önskemål om beträdnadsförbud så är detta en långtgående inskränkning i allmänhetens rätt att röra sig fritt i markerna. Ett sådant förbud anser Länsstyrelsen bör övervägas först då uppföljning och tillsyn visar att störning sker i sådan omfattning att fågellivet påverkas. Våtmarkens otillgänglighet bör i sig vara ett gott skydd.
- Slutligen instämmer Länsstyrelsen i att ett förbud mot drönare är motiverat, särskilt som reservatets fågelliv är ett tungt vägande syfte för skyddet. Införandet av förbudet innebär heller inte någon nämnvärd inskränkning för allmänheten.

Trafikverket förutsätter i sitt yttrande att normal drift och underhåll som t.ex. halkbekämpning, dikesrensning, slåtter, röjning etc kan genomföras utan särskilda restriktioner för väg 1061. – Detta är andemeningen i det generella undantag från föreskrifterna som medger normal skötsel och underhåll.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har avstått att yttra sig.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, se 7 kap. 4 § miljöbalken.

Länsstyrelsens bedömning

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Naturskogarna och de stora myrmarkerna med låg grad av mänsklig påverkan tillsammans med det rikliga fågellivet är mycket skyddsvärt. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar Länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte att bevara områdets naturvärden för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar till att tillgodose jaktintressen eller allmänna intressen som räddningsinsatser och friluftsliv.

Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Då naturvärden i skogen inom reservatet skulle gynnas av att naturvårdsbränningar utfördes är det angeläget att föreskrifterna möjliggör detta. Alla naturvårdsbränningar ska ske i samråd med berörd sameby, så att rennäringen inte missgynnas av åtgärden. Diken som påverkar myrmarkernas hydrologi bör läggas igen om några upptäcks, då dessa är ett hot mot naturtypen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Genom bildandet av naturreservatet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett antal ekosystemtjänster påverkas. Skyddandet av Översjöåsen från skogsbruk och andra åtgärder säkerställer bevarandet av den biologiska mångfalden i området, vilket är en grundförutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera ekosystemtjänster. Utöver detta ökas exempelvis möjligheterna för området att utgöra ett mål för friluftsliv och turism; att påverka det lokala mikroklimatet gynnsamt; samt att reglera vattenflöden och rena vatten. Naturreservatets bildande har också negativa följder för några

ekosystemtjänster, t.ex. möjligheten för området att leverera virke och andra råmaterial. Av ovan redovisade skäl anser Länsstyrelsen att Översjöåsen ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder omfattas av dispens eller tillståndskrav med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap. 5, 6, och 30 §§ miljöbalken.

Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller i annan lagstiftning.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog gäller ej inom naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska lämnas orörda.

Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom naturreservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid exempelvis spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Kungörelse

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska kungöras i länets författningssamling. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 4.

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn. I den slutliga handläggningen deltog även enhetschef Daniel Eriksson, antikvarie Agneta Jonsson, planhandläggare Frida Ryhag, enhetschef Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

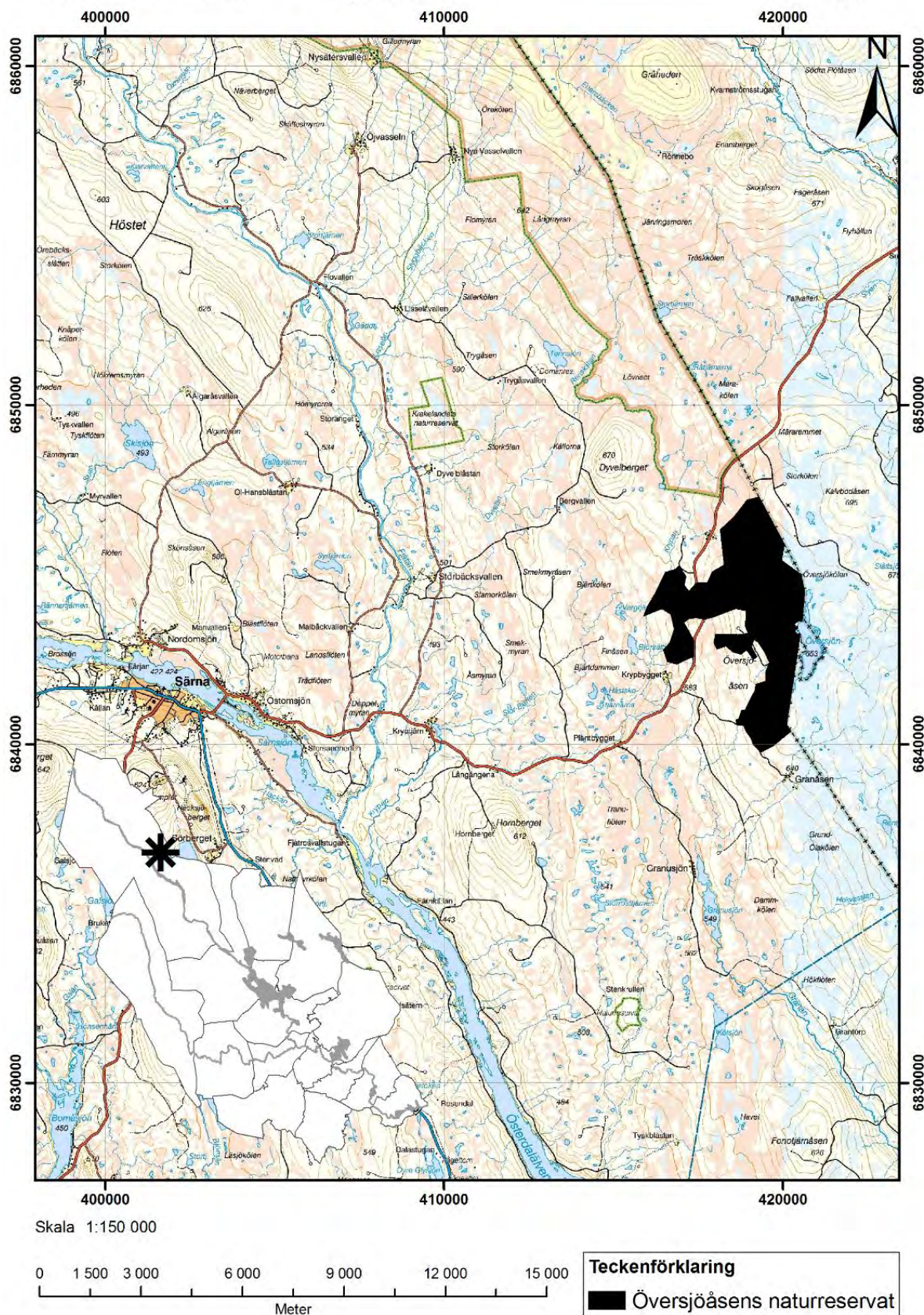
Bilagor

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsinformation

För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län hanterar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

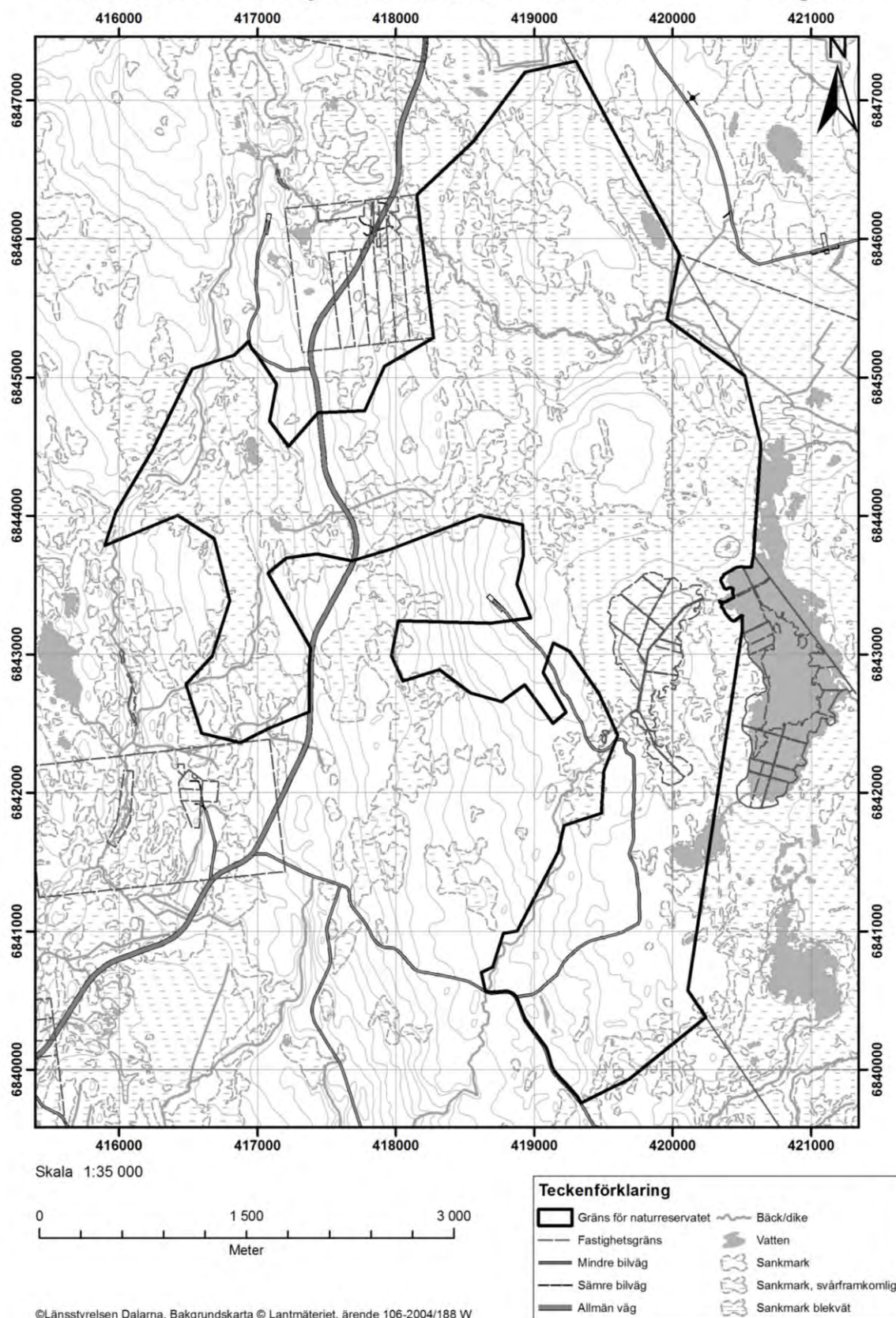
Översiktskarta Översjöåsen

Bilaga 1

Beslutskarta Översjöåsens naturreservat

Bilaga 2

Skötselplan för naturreservatet Översjöåsen

Foto: Fredrik Enoksson

Foto: Lennart Bratt

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Översjöåsen
NVR id	2042009
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Kommun	Älvdalen
Markslag: (uppdelning enl. Naturvårdsverkets rapport nr 5391)	
Tallskog	331 ha
Granskog	29 ha
Barrblandskog	51 ha
Lövblandad barrskog	9 ha
Triviallövskog	18 ha
Barrsumpskog	29 ha
Lövsumpskog	20 ha
Våtmark	574 ha
Vatten	17 ha
Impediment	246 ha
Ungskog inklusive hyggen	127 ha
Totalt	1431 ha
Rättigheter	Koncessionsrätt för torvbrytning
	Samfällt dikesföretag
Bebyggelser och anläggningar	Väg 1061 passerar genom reservatet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Beskrivning av området

Geovetenskap

Reservatet ligger ovanför högsta kustlinjen, dvs. över den nivå som havet nådde som högst efter den senaste istiden. Jordarterna inom reservatet utgörs nästan uteslutande av torv och morän. Det finns flera moränryggar i området, vissa är orienterade längs isrörelseriktningen och vissa tvärs isrörelseriktningen. Södra spetsen av reservatet utgörs av ett moränbackslandskap. Isräfflor funna i området visar att isens huvudrörelseriktning under senaste istiden var nordlig-sydlig. I reservatet finns även spår av flera isälvsrännor, gamla strömfåror som uppstått när smältvattnet dränerades. Bergarten i området är dalasandsten och det löper en cirka 2 kilometer lång diabasgång genom reservatet. Den naturgeografiska regionen är Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område.

Biologi

Vegetation och flora

Myrarna består till största del av artfattiga fattigkärr och mossar. De torra tallskogarna är ris- och lavdominerade, medan de fuktigare gransumpskogarna innehåller blåbärsris med inslag av örter.

Skogstillstånd

Skogen är lågproduktiv och huvudsakligen talldominerad. Träden är gamla, mängden död ved är hög i sumpskogspartierna. Ett antal större ungskogspartier finns efter huggningar kring 2008.

Fauna

Förutom med avseende på fåglar så är djurlivet inom reservatet inte närmare undersökt. Översjön och Översjökölen är inkluderad i den återkommande myrfågeltaxeringen, som senast utfördes 2017. Fågellivet är rikt i området, särskilt intressant är fynd av den sydliga rasen av sädgås.

Limniska naturmiljöer

Vattendraget Granan, som går från Översjön till Granusjön, rinner genom reservatet. Enligt Vatteninformationssystem i Sverige (VISS) har denna god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus.

Värdefulla arter

Svampar

<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	ullticka	NT	S
<i>Fomitopsis rosea</i>	rosenticka	NT	S
<i>Perenniporia subacida</i>	gräddticka	VU	S

Lavar

<i>Letharia vulpina</i>	varglav	NT	S
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	S
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	violettgå tagellav	NT	S
<i>Acolium karelicum</i>	liten sotlav	VU	S
<i>Hypogymnia bitteri</i>	knottrig blåslav	NT	S

Fåglar

<i>Podiceps auritus</i>	svarthakedopping	NT	§
<i>Philomachus pugnax</i>	brushane	VU	§
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT	§
<i>Apus apus</i>	tornseglare	VU	§
<i>Anas acuta</i>	stjärtand	VU	§
<i>Anser fabalis</i>	sädgås	NT	§
<i>Numenius arquata</i>	storspov	NT	§

Teckenförklaring

S = signalart enligt Skogsstyrelsen
§ = Arten är fridlyst

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan

CR = Akut hotad
EN = Starkt hotad
VU = Sårbar
NT = Nära hotad

Kulturhistoria

Inom området har det bedrivits myrslätter och Översjökölen är påverkad av ett sjösänkingsprojekt. Enligt uppgift lade man ned mer än 14 000 mantimmar med att sänka sjön och sjön ingick i ett större sänkingsprojekt inom särnaområdet omfattande totalt sex sjöar.

Rennäring, jakt, och övrigt friluftsliv

Området innefattas i Sametingets avgränsning av vårvinter-respektive vinterland. Renskötsel i trakten bedrivs av Ruvhten Sijte sameby. Jakträtten i området arrenderas ut av markägaren. Området besöks också av fågelskådare.

Infrastruktur

Väg 1061 går genom reservatet, samt några enskilda vägar förvaltade av Sveaskog AB.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och de vidsträckta våtmarkerna samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Områdets status som en viktig fågellokal ska bibehållas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och bevarandet av naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att

- skogsmark, myr och övriga naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas fritt
- de delar av skogsmarken som är präglade av brand brinner i lämpliga intervall
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i tre skötselområden (se bilaga 1):

1. Myrmarker, brandpräglade tallskogar och sumpgranskogar
2. Ungskogar
3. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Myrmarker, brandpräglade tallskogar och sumpgranskogar

Beskrivning

Skötselområdet utgör alla delar av naturreservatet som inte utgörs av skötselområde 2.

Bevarandemål

Området präglas av vidsträckta våtmarker samt av tallskogar med inslag av gransumpskogar. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. De områden som är tydligt påverkade av skogsbränder får behålla sin brandprägel genom återkommande bränder. Arealen myrmark, brandpräglade tallskogar och sumpgranskogar ska vara minst 1270 hektar, och förväntas öka i och med att skötselområde 2 på sikt uppgår i skötselområde 1.

Skötselåtgärder

Eventuella diken som upptäcks som hotar att skada myrmarkernas hydrologi ska läggas igen. I denna skötselplan pekas inga specifika delområden ut som lämpliga skogar för naturvårdsbränningar då detta sker i samband med bränningsplanering av området. I samband med att sådan planering vidtas ska samråd med berörd sameby ske och rena lavmarker undantas så långt praktiskt möjligt. Väster om reservatet har fynd av raggbock gjorts; skötselåtgärder som t.ex. att röja kring tallågor för att gynna eventuell etablering av arten i reservatet skulle kunna vara lämpligt i samband med att bränningar utförs.

Översjökölen, som utgör grunden för områdets mycket stora värde för fågellivet, är starkt reglerad sedan länge, en reglering som idag spelat ut sin roll och delvis ersatts med bäverdämmen. Våtmarkens naturvärden är avhängiga ett samspel av vattenregim och äldre slåtterverksamhet, faktorer som idag ersatts av slumpfaktorer och ohävd. Förutom att vara en synnerligen rik fågellokal hyser området även en population av tajgasädgås, en underart av sädgås som i underlagen till den kommande rödlistan betraktas som akut hotad (CR). Bevarandet och utvecklandet av våtmarkernas kvaliteter för fågellivet är därför synnerligen viktigt. I och med att kunskapen om den forna hävden och om vattenstandsregleringens inverkan saknas, bör en undersökning av dessa förhållanden utföras. En plan för framtida skötsel bör tas fram med särskild tonvikt vid tajgasädgåsens krav. Detta bör ske i nära samverkan med ornitologisk expertis på området.

Skötselområde 2: Ungskogar

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ett antal delområden som utgörs av hyggen från tiden kring SNUS-överenskommelsen (ca 2008) som sedan blivit planterade med tall. Det finns kvarlämnade äldre tallar.

Bevarandemål

På lång sikt är målet att detta skötselområde ska uppgå i skötselområde 1 genom att naturvärdena restaureras med hjälp av naturvårdsbränningar. Områdets struktur och sammansättning ska vara påverkat av brand och branden ska ha en roll i områdets utveckling. Områdets gammeltallar gynnas vid brand och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. I perioder efter brand är området öppet och präglad av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är området mer slutet.

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning med en bränningsinriktning som strävar efter att åstadkomma en mortalitet om högst ca 50 %. Detta bör kunna genomföras inom ca 20–40 år. Vid bränningar kan delar av angränsande gammal skog ingå. Bränning återupprepas med intervall som är naturliga för trakten. I samband med att bränningsplanering vidtas ska samråd med berörd sameby ske och rena lavmarker undantas så långt praktiskt möjligt.

Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

I dagsläget finns inga anläggningar för friluftslivet.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informations-tavlor i anslutning till området och via länsstyrelsens hemsida. Reservatet är ett attraktivt besöksmål för fågelskådare.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Skapande av parkering med informationstavla på plats utpekad på skötselkartan. Ett fågeltorn vore eventuellt lämpligt att anlägga om det bedöms rimligt utifrån besöksantal och kostnad; om detta görs bör en markerad led anläggas från parkeringen till fågeltornet. Placeringen av tornet enligt skötselkartan är att se som ett förslag som kan förändras.

Löpande skötsel

Se till att information på tavlor och hemsida är uppdaterad. Skötsel av eventuellt fågeltorn och vandringsled.

Renskötsel, jakt och fiske

Området ligger inom Ruvhten Sijte samebys vinter- och vårvinterbetesmarker. Renbetesrätten inskränks inte av reservatet, ej heller fisket. Vilka arter som får jagas regleras inte i föreskrifterna, endast detaljer i hur jakten utövas (t.ex. passens utformning).

Vad gäller de fiskevatten som eventuellt förekommer inom reservatet bör följande beaktas: I det aktuella höjdläget bör gädda betraktas som en invasiv art. Risken för att gynna gäddans spridning mm, bör utredas i samband med till exempel biotopvård i vatten där andra fiskarter kan påverkas allvarligt. I sammanhanget bör beaktas att klimatförändringarna beräknas gynna gäddan, på till exempel öringens bekostnad.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av huruvida syftet med reservatet uppnås. Uppföljning genomförs av Länsstyrelsen och kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med enheten för naturskydd vid Länsstyrelsen. Förvaltaren ansvarar även för att följa upp övriga genomförda skötselåtgärder.

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Uppmärkning av reservatsgräns	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
1	Initiering och genomförande av en plan för utveckling av Översjökölens värde för fågellivet med särskilt fokus på tajgasädgåsen	Översjökölen	Engångsåtgärd som följs av löpande skötselåtgärder
2	Webbplats		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
2	Naturvårdsbränning	Skötselområde 1,2	Återkommande
2	Iordningställande och underhåll av fågeltorn samt led till detta	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov

Bilagor

Bilaga 1 Skötselkarta

SKÖTSELKARTA

